

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Abril 2021 Núm. 7

**LA CIUTAT
LITERÀRIA**

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Edita:

PALMA XXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com

Ciutat és una publicació independent i plural que defensa la llibertat d'expressió. Les opinions expressades a les seves pàgines no són assumides necessàriament per Palma XXI, sinó que pertanyen als seus autors i autores, que en són responsables.

Portada: Foto de Matías Sanabria.
del Banc d'imatges de Palma: una ciutat, infinites històries de la Fundació Turisme Palma 365.

EN AQUEST NÚMERO DE CIUTAT

La ciutat literària

Per Carme Castells i Joana Abrines

04

Ciutat, vista per qui escriu

06

Entrevista amb Àlex Volney

President del Gremi de Llibreters de Mallorca

10

Palma, ciutat en lletres

Diversos/es autors/es

12

Els refugis antiaeris a Palma:
un patrimoni per recuperar

Per Tomeu Fiol

18

Notícies de Ciutat

22

El futur de Palma:
notícies de les entitats

23

Ressenya:

Històries del barri de Gabi Beltrán i Bartolomé Seguí

24

EDITORIAL

“What is the city but the people?” Climent Picornell ens recorda aquestes paraules atribuïdes a Shakespeare, “la ciutat què és, si no la seva gent?”. Podem afegir sense por a equivocar-nos que la ciutat què és, si no les seves lletres? Novel·les, poemes, realitats o ficcions que reflecteixen precisament les experiències de la gent que fa Ciutat i l'evolució de la ciutat mateixa.

La literatura és memòria, és actualitat i és futur. Ens permet interpretar la realitat des d'un altre punt de vista, viatjar en el temps o passejar per una ciutat utòpica. Hi ha dos aliats naturals de les lletres: les llibreries i els bars (els llibreters i la tertúlia), i ambdós estan en perill d'extinció. La gentrificació, la turistització i la globalització pretenen arrasar també amb la literatura. La darrera, la comanda de llibres mitjançant apps de servei a domicili. El capital al servei del capital. I la cultura, on queda?

La bona notícia és que torna Sant Jordi, com ens conta Àlex Volney a l'entrevista d'aquest mes. Torna adaptat a la coneguda nova normalitat, com no pot ser d'altra manera, però torna als carrers, que és on han de ser els llibres.

Un bon moment per fer una passejada històrica “pel carrer de l'Almudaina. Tot és fosc. L'oratge ha apagat els festers que el Virrei mana encendre tots els horabaixes als soldats de guàrdia” (*El darrer blau* de Carme Riera).

O per enyorar la ciutat coneguda on “el temps, com un riu invisible, ha anat passant pel centre del passeig, enduent-se silenciosament coses que semblaven indestructibles i traïnant-ne altres de noves que, a poc a poc, s'han anat incrustant en aquell lloc i ha arribat a semblar que hi havien estat sempre” (*La ciutat esvaïda* de Màrius Verdaguer).

També potser un bon moment per recordar una ciutat demacrada on “els americans ens pagaven amb dòlars. Les putes també ens donaven una part per dur-los els marins. I ens canviaven els dòlars per pessetes” (*Històries del barri* de Gabi Beltrán i Bartomeu Seguí).

O fins i tot per viure a una ciutat distòpica en la qual “l'exèrcit ha desplegat les tropes. Al carrer Jaume III un soldat infectat ha pitjat el gallet i ha matat tots els que tenia a prop. Segons fonts oficials, la ràfega ha durat deu segons, fins que el soldat ha deixat caure l'arma a terra i ha dit beeeeeee” (*Alexandra Schneider und ihr Casiotone* de Joan Miquel Oliver).

Un bon moment, com sempre, per llegir.

LA CIUTAT LITERÀRIA

Per Carme Castells i Joana Abrines
Fundació Mallorca Literària

El Born. Foto: Toni Font i Tolo Balaguer per WoW Mallorca.

Les ciutats són dels seus habitants: això hi inclou, per descomptat, els visitants que hi nien i els escriptors/es que hi escriuen. En aquest sentit, cal entendre que existeix una ciutat de Palma com a constructe dels autors que han escrit a ella i sobre ella: els pretèrits, patrimonials, i els que ho continuen fent a dia d'avui.

Aquesta ciutat literària ha nascut en forma de paraules que descriuen o evocuen, fixant per a sempre les memòries d'allò esdevingut o imaginat. Com una capa superposada al patrimoni que podem veure, definint la seva fesomia, els seus espais i elements, la seva cultura viva i ritual, Palma és també aquella part de patrimoni invisible que està format per veus, per frases, per elaboracions literàries que dialoguen amb els espais i els temps de la ciutat. La literatura és una part del patrimoni intangible propi de la nostra ciutat. Les veus dels escriptors i les escriptores que hi han escrit o que s'hi han referit en les seves obres constitueixen un espai de crònica, realista o fantasiosa d'aquella mateixa ciutat que, per definició és múltiple. En rellegir aquests textos literaris, rellegim en bona manera la ciutat, i aconseguim fer conèixer les mirades més diverses, incorporant matisos rics a la visió col·lectiva; connectam història, present i futur; també arquitectura, patrimoni, paisatge, tradicions i, el que creiem que és més important, expressat a través de la paraula com a element mínim del codi literari: la humanitat que l'habita.

Hi ha tantes Palma com imatges que aquesta ciutat, o algun dels seus racons, ha vessat en la literatura -talment hi ha múltiples Lisboa, entre elles les de Pessoa i Tabucchi; diversos Trieste, de Joyce, de Magris i molts altres; diferents Buenos Aires, com les de Julio Cortázar i Borges; mil-i-un París, Roma, Londres, Belfast; i fins i tot la ciutat de ciutats en l'art, designada per Addington Symonds com "el Shakespeare de les ciutats", recurrent presència en art i literatura basada en les imatges i vivències que ofereix la ciutat de Venècia. Quin era el Londres de Dickens, el Berlin de Thomas Mann, el París de Proust, la Barcelona de

Mendoza? Tan sols són visions singulars de diferents ciutats que són múltiples, malgrat que aquestes visions individuals s'hagin consolidat en l'imaginari de molts dels seus visitants, i també habitants.

Valorant la perspectiva que les veus literàries proporcionen a l'hora de conèixer el territori, on constitueixen una mena de filtre lluminós amb què enfocar una mirada més rica sobre el paisatge que volguem observar, vam crear fa més d'un lustre el projecte **Walking on Words. Mallorca Literària**, amb voluntat de fer accessible la paraula d'un bon nombre d'autors i autores que han escrit a Mallorca i sobre Mallorca. Sota la marca genèrica de WoW Mallorca, el projecte va generar diversos recursos i formats per deixar-nos guiar per l'illa en la millor companyia: de la mà d'escriptors de tots temps i procedència, com són Josep Pla, Anaïs Nin, Jorge Luis Borges, Agatha Christie, Albert Camus, Júlio Cortázar, Martin Amis, Llorenç Villalonga, Ramon Llull, Thomas Berdhardt, Mario Benedetti, l'arxiduc Lluís Salvador o el cronista de la Ciutat de Mallorques, Miquel dels Sants Oliver.

Palma, ciutat literària

En aquesta mirada global a Mallorca en clau literària, queda ben evidenciada la densitat de veus que han sorgit referides entorn a Palma, com a ciutat de referència en tots els períodes històrics: ciutat de trobada, ciutat de trànsit, ciutat d'arribada, ciutat de vida. La selecció de textos literaris referits a Palma és ben àmplia i diversa, i tenint en compte que el projecte no persegueix l'exhaustivitat sinó la representativitat, és ben obvi que la gamma de literatures que habiten la ciutat de Palma és tan nodrida que ens ha obligat a créixer en fites identificades per tal de mostrar la riquesa d'aquest ventall. Hi trobam una Palma medieval, barroca, noucentista, moderna i contemporània: a través de la paraula viatjam a moments tan diferents com el naixement del turisme a principis del XX o l'expansió ja imparable de l'era globalitzada a principis del XXI; el call jueu, el foc de la inquisició, la Rambla de la guerra civil, la visió idíl·lica d'una ciutat

Plaça Major. Foto: Toni Font i Tolo Balaguer per WoW Mallorca.

secular on malgrat tot perdura una condició insular que li atorga aïllament, protecció. Posam en contacte lectures patrimonials, d'autors de tantes èpoques anteriors a l'actual, amb lectures en clau ben present com les de José Carlos Llop, Carme Riera, Guillem Frontera, Angelika Schrobsdorff, Thomas Berdhardt, Sebastià Perelló. Incloem la poesia Joan Alcover, Bartomeu Fiol, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, i també Àngel Terron, Biel Mesquida, Andreu Vidal, Margalida Pons. Llegim els seus textos en veu alta i en traducció a diversos idiomes, per tal de fer accessible aquest llegat invisible a residents i visitants de diversa procedència. Conviuen en els textos d'aquesta Palma literària històries d'amor, desamor, fascinació i guerra, carregant els espais on s'ubiquen aquests textos d'un nou significat -la nova riquesa d'una herència reconeguda i que ens pertany a tots, com la ciutat mateixa.

Les fites de Palma literària seleccionades en el projecte **WoW Mallorca** ens duen a indrets de molt diversa mena: carrers, places, jardins, barris i carrerons. Transitam pels carrers de l'entramat urbà, deixant que en la mesura que alçam la veu d'aquests autors apareixin davant dels nostres ulls noves visions de cada lloc: ni la reproducció 3D o la realitat augmentada més puntera no aconseguirien mostrar-nos amb tal vivesa les diferents Palma que ens evoquen aquests textos. Visitam la Seu, que per a Borges és com un vaixell de pedra; el Born descrit per Josep Pla com *una delícia urbana, un saló acabat*; amb Llorenç Villalonga respirem les ombres d'un temps que s'esmuny -i que tanmateix roman, perdura, en els carrerons a l'ombra de la Seu; a la Plaça Major recordam una ciutat medieval, on va néixer Ramon Llull, el primer poeta en llengua catalana, a més de savi, filòsof i lingüista; al Claustre de Sant Francesc, alenam aquella pau d'esperit que va inspirar l'existencialista Albert Camus; a El Terreno, on temps enrere s'hi prenien *cocktails endiablats* i les dones fumaven, hi trobam els ressons certíssims d'aquella renovació artística que va niar durant el passat segle, des de Gertrude Stein i Robert Graves a Camilo José Cela. I lluny del brogit del centre històric i de l'eixample, en els barris perifèrics, també hi descobrim veus encara latents, com la del francès Jean Giono a Son Sardina, on escrivia sobre la joia de viure l'illa en un entorn rural, descobrint l'essència mateixa del viatge: *"Vols viatjar? És així com es fa el viatge: amb els dos peus i els cinc sentits. Vols viatjar? És ara que fas realment el viatge, sobre els teus dos peus amb els cinc sentits... És així que hom s'assabenta que el viatge no és un mitjà sinó una finalitat..."*.

És amb aquest esperit que us convidam a iniciar un nou viatge per la ciutat de Palma, caminant amb les paraules com a guia, de la mà dels escriptors i escriptores que ens han llegat els relats i poemes d'una ciutat literària. Hi veniu?

La Misericòrdia. Foto: Toni Font i Tolo Balaguer per WoW Mallorca.

Gran Hotel. Foto: Toni Font i Tolo Balaguer per WoW Mallorca.

El Terreno. Foto: Toni Font i Tolo Balaguer per WoW Mallorca.

CIUTAT, VISTA PER QUI ESCRIU

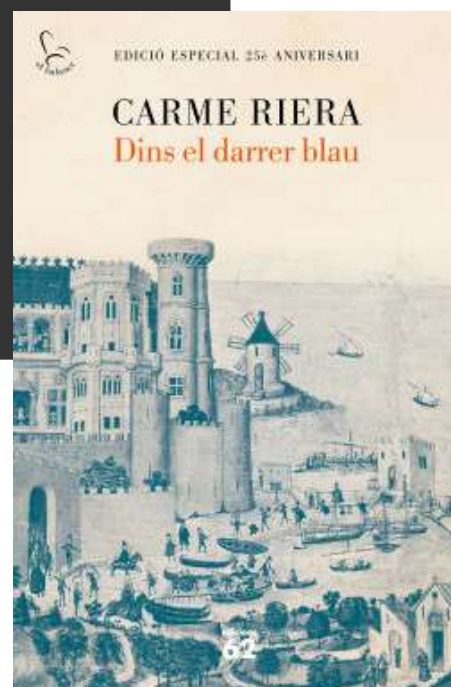
Per fer aquest número especial sobre la ciutat literària, ens vàrem posar en contacte amb alguns dels escriptors i escriptores de les nostres lletres per saber com Palma havia influït o inspirat la seva obra.

Carme Riera

Palma és una presència constant a quasi tots els meus llibres. Tal vegada perquè la tenc sempre present encara que sigui enfora.

La zona que més m'ha inspirat sempre és el barri vell, tots els carrers que surten a *Dins el darrer blau*.

Carlos Garrido

Jo no percebo la ciutat de Palma com un escenari molt literari. Més aviat m'inspira motius històrics i llegendaris. De totes maneres, la ciutat està molt present a la major part del que he escrit, sobretot en periodisme. I he de dir que, quasi 50 anys després de començar, encara tinc la sensació que moltes coses se m'escapen. Palma és una dona literària una mica esquiva, crec jo.

La ciutat ha estat molt present a la meua obra periodística, que a causa dels anys que porto a la professió és forçosament extensa.

Darrerament, he deixat una mica l'activitat escrita per l'oralitat. En forma de passejades o activitats presencials. I en aquest sentit sí que Palma ha ocupat un paper molt central. Malgrat els canvis que està experimentant, Palma és una ciutat amb un potencial de mite i ànima molt notable.

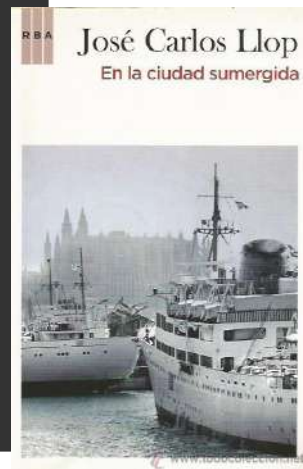

José Carlos Llop

A partir del segle XIX la novel·la es fa ciutat i la ciutat novel·la. És l'esplendor de la novel·la burgesa –de Dickens a Balzac– que culmina en el luxós tapís de *La Recherche* de Proust. La gran novel·la americana del segle XX no la deixarà de banda i avui podem dir, amb ironia o no, que som incapaços d'entendre la ciutat sense les novel·les. La meua narrativa entra de ple en aquest mapa i dins ell es desenvolupa, des de *El informe Stein* o *La cámara de ámbar* fins *El mensajero de Argel* o *En la ciudad sumergida*.

Pens que les millors novel·les de Palma –aquelles on la veu de Palma és el personatge principal– són *Mort de dama* i *Miss Giacomini*, de Llorenç i Miguel Villalonga respectivament. Cap de posterior les ha superades. I pens també que cap poema superarà com a ànima de Ciutat, *Auca* de Roselló-Pòrcel. Quant a la Palma dels meus llibres, a les seves pàgines s'amaguen altres ciutats en un joc de miralls on és tota la Mediterrània.

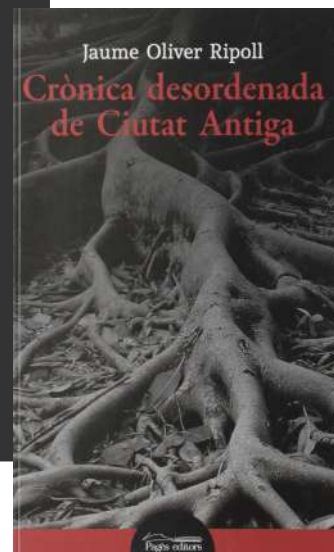
Mai he sabut veure i sentir Palma sinó com el retrat d'una dama que ens obri les portes de ca seva, que són les de la memòria i la història, del pecat i de les virtuts, de la llum i de la foscor, de la veritat i la seva negació... Hi ha tot un univers al darrere: amb saber mirar és suficient.

Jaume Oliver

Al meu llibre, *Crònica desordenada de Ciutat Antiga* (Pagès editors, 2019) Palma és, en el fons, la gran protagonista. A la novel·la, vaig imaginar un diluvi mundial i interromput de 114 dies que ve seguit d'una pandèmia letal. L'única ciutat que en sobreviu, a tot el món, és Ciutat Antiga (Palma). Aquestes catàstrofes em serveixen per explicar la idiosincràsia d'una ciutat i de la seva gent que sempre s'ha cregut el centre del món. Un sentiment, de vegades un poc innocent, que casa molt amb la identitat insular i que ha fet d'aquesta ciutat bressol del millor i del pitjor: de grans talents i de grans enveges.

Podríem dir que el meu llibre està a mig camí entre la utopia i la distopia. Intentant explicar per què serà l'única que sobreviurà al desastre mundial, faig un recorregut per tota la seva història. Des de la fundació romana fins a la gentrificació. A través de personatges històrics i d'altres inventats vaig filant tota la trama fins a arribar a l'única conclusió possible, aquesta és el joc literari que propòs: que, en el fons, aquesta ciutat serà sempre conquerible, una mica com aquella aldea de la Gàl·lia. Sí, em sap greu per tota la resta, sobreviurem contra tot pronòstic.

Lourdes Durán

Somos el lugar que habitamos y éste puede ser un espacio concreto o un territorio mental. O todo a la vez. Durante muchos años escribí crónicas de Palma, la ciudad dónde he nacido y en la que he pasado la mayor parte de mi vida. Así sigue siendo ahora, solo que ya no son crónicas concretas, de espacios concretos, de personas concretas. Desde hace un tiempo, hice un hatillo porque con los años es mejor viajar ligeros de equipaje, para no molestar a los huesos ni a las articulaciones, y me mudé a una ciudad que me he inventado, La Ciudad Cuántica. En ella lo minúsculo cobra vida porque está hecha de partículas entrelazadas.

Palma XXI me pide un texto para hablar de mi relación literaria y la ciudad o a la inversa, que no es lo mismo pero es igual. Y tras cavilar un poco, aventuro que mis recuerdos me llevan a una ciudad costera, que huele a salitre y a alquitrán, donde veo el llaüt de mi padre arribando al Portítol, donde juego entre piedras y restos que aporta el mar con las que fueron mis primeras amigas.

Con los años, nos mudamos de barrio y el mar quedó fijado como territorio al que acudo siempre, vaya dónde vaya. Me hicieron inquilina de la periferia y eso me convirtió en viajera del mundo. En ella aprendí que si en el casco antiguo de Palma la comunicación era entre líneas, en el extrarradio era más directa. Mi ciudad se hizo a partir de entonces de palabras volanderas. Me gusta viajar agarrada a ellas como quien se sienta en el gran escenario de un banco en un parque público, desde donde miro, escucho, callo, sonrío, lloro y saludo. Desde esas atalayas construyo mi ciudad que hoy está en Palma pero que se ha movido en el mapa porque la ciudad que habito y me habita soy yo y mi circunstancia. Y como para todos, ha cambiado.

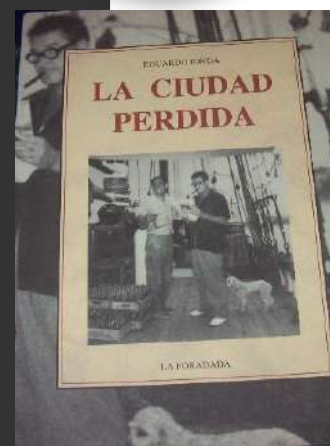

Eduardo Jordà

En realidad no sé decir si Palma me ha inspirado o no. Lo único que puedo decir es que nada de lo que he escrito -nada, repito- habría sido posible si no hubiera nacido en Palma y no me hubiera formado como escritor en Palma. Siempre ha estado ahí, al fondo, como una puesta de sol o la primera luz del amanecer. Aunque estés dormido, aunque no prestes atención, esa luz está ahí, lo quieras o no. Tú no la ves, pero ella sí te está viendo a ti. Y te está alumbrando, te está permitiendo ser el que eres, te está mostrando un camino (que uno lo quiera seguir o no, eso ya es otra historia). Llevo viviendo más de treinta años lejos de Palma, pero Palma nunca se ha ido. Sigue ahí. Y seguirá ahí mientras siga escribiendo.

A Palma le dediqué un libro que salió hace justamente veinte años, en 2001, y que se llama *La ciudad perdida* porque hablaba de una ciudad que ya no existía: la ciudad de mi infancia y juventud, la ciudad del Terreno y Porto Pi donde viví los mejores años de mi vida. Por eso la llamé "La ciudad perdida", usando un título que Scott Fitzgerald usó también para hablar de la ciudad de Nueva York de su juventud que también era para él otra ciudad irremisiblemente perdida. A Palma le dediqué también el pregón de la Festa de l'Estandart de 2011, que titulé "Ciutat de Palmes", en el que hablaba de esa ciudad dual -provinciana y cosmopolita, bilingüe y escéptica, encerrada en sí misma y abierta al exterior- que siempre me ha parecido una de las mejores ciudades del mundo.

Crecí viendo barcos que entraban y salían del puerto y viendo cómo la barcaza del práctico hacía zigzag en la bahía de Palma. Ahí había una enseñanza: los barcos llegan y se van, nada queda, nada permanece, y no somos nada más que observadores que ven cómo las cosas llegan y se van. Esa imagen está presente en muchos de mis poemas ("Tres días de 1965", "Palma, un día de agosto", "Paseo Marítimo", "Morralla") y también está presente en el trasfondo de la memoria de muchos de mis personajes. Aunque esos personajes no lo digan, aunque quizá ya no se acuerden, yo sí me acuerdo. Y sé que ese recuerdo, algún día, aflorará en su mente cuando menos se lo esperen. Y eso es Palma: ese recuerdo que jamás desaparecerá, esa luz que nunca sabemos desde dónde nos llega.

Climent Picornell

Ciutat ha estat i és protagonista i escenari dels meus escrits fins el punt de què Palma és la protagonista d'un llibre meu: *Palma, crònica sentimental*, on surten d'una manera o d'altra tots els escenaris urbans que he viscut, des del meu naixement, infantesa, juvenesa i senectut. Del passeig Marítim al barri del Pont del Tren, de l'Institut Ramon Llull a la ciutat antiga i, sobretot, on visc des de fa més de trenta anys, la plaça de la Llotja i tot el barri del Raval de Mar.

M'han interessat les microgeografies urbanes i els seus personatges peculiars, entre ells, particularment, els dels cafès i bars als que he anat més sovint: el Bosch, el Martí, el Central, el bar sa Llonja... i alguns de desapareguts, amb gran esment pel Niza i el Líric.

M'ha agradat passejar sense massa nord, fer de flâneur, perdrem pels carrerons del barri de la Seu o pels carrers de l'Eixample, molt més enllà d'estudiar la ciutat com si fos un professor de geografia urbana, que ho he estat. En aquest darrer sentit som membre de Palma XXI que m'ajuda en tots els meus anhels de conèixer Palma des dels vessants més històrics i socials. Però de totes maneres, ho he de dir, una branca de la geografia m'ha interessat en aquest sentit, la geografia del subjecte o les geografies personals, anomenades per altres psicogeografies, que es preocupen de com les emocions del lloc ens influeixen i al revés. Palma ens apareix aleshores amb els seus llocs viscuts, llocs visitats, els llocs allunyats, estimats, temuts, odiats... en definitiva un espai personal. I un poc a l'inrevés, Ciutat mediatitzada per les nostres emocions, Palma matisada per l'experiència, la creença, els valors, la personalitat pròpia. Els anomenats geògrafs humanistes en fan un punt més: l'espai percebut, per ells és el món viscut, l'espai és converteix en lloc, a la percepció s'hi afegeix la vivència.

"What is the city but the people?" La ciutat que és? Sinó la seva gent... , ho deia Shakespeare, i és veritat, la gent fa Ciutat, i com ha canviat la gent de Palma! Això és el que es reflecteix en les converses que escolto i transcriu, i modifiqui, i invent, dels ciutadans d'avui. M'agrada molt la cita d'Albert Camus: "L'amor compartit amb una ciutat és, sovint, un amor secret". És ben certa però alguns traïm aquest amor secret i el feim públic d'una manera brusca i sensual per compartir-lo, per mostrar-lo impúdicament.

És cert que la meua mirada sobre Palma és per esbrinar el que queda de la ciutat d'abans i en què s'ha convertit la ciutat d'ara, però sense estar travat per un excés d'enyorament.

"La literatura és un aliment important per a l'ànima"

Entrevista amb Àlex Volney, president del Gremi de Llibreters

Àlex Volney és el propietari de Llibres Ramon Llull, als Geranis, i, des del passat mes de febrer presideix el Gremi de Llibreters de Mallorca, entitat constituïda l'any 1975, i que treballa pel foment i la visibilitat de la lectura i les llibreries.

Parlem amb ell sobre els plans de les llibreries de Palma per aquest 2021, com els ha afectat la pandèmia i com s'han adaptat. I, és clar, com veu ell la ciutat literària.

Des de quan et dediques als llibres?

Des de petit m'agrada escriure, per això em vaig ficar al món del llibre. El 2014 vaig obrir Llibres Ramon Llull. Tenia una visió romàntica de les llibreries, després veus que hi ha una realitat, que tot i ser engrescadora perquè et trobes amb reptes diaris, no s'ajusta al que t'havies imaginat. Així i tot he de dir que és un negoci fascinant.

Què teniu previst per enguany a Ciutat?

El primer que tenim és Sant Jordi, el Dia del Llibre, 23 d'abril. No serà com altres anys, però esperam poder fer alguna cosa més que ara fa un any, on no hi va haver res perquè estàvem confinats. Encara estam pendents de com evoluciona la situació, esperam no haver de viure un altre Sant Jordi virtual. En principi, hi haurà firmes a totes les llibreries, amb una ruta lineal, esponjada, per complir amb les directrius sanitàries. La capçalera o tema principal seran els 500 anys de Germanies. Estam en una situació molt delicada, però som optimistes i conscients que s'ha de fer així.

La fira del llibre normalment era un esdeveniment de deu dies al Born, on les llibreries instal·laven les seves casetes. Solia començar el darrer cap de setmana de maig, amb un tema central. Estam veient com es farà, i també si podrem repetir l'edició de Llibreries a la Fresca, el nostre

no-Sant Jordi com dic jo, que vàrem fer l'any passat el 23 de juliol, una horabaixa. Va tenir molt bona valoració. La nostra voluntat és sortir el màxim al carrer.

La Setmana del Llibre en Català se sol fer el novembre, l'any passat, ja en situació de pandèmia es va realitzar al pati de la Misericòrdia amb totes les mesures sanitàries.

De Sant Jordi a Sant Jordi. Quin balanç fas de l'any? Com ha afectat aquesta situació a les llibreries de Ciutat?

Abans de la pandèmia les llibreries de Palma estaven a plena activitat. Havien esdevingut petits centres culturals, no només un lloc on la gent comprava llibres. Les llibreries són un lloc d'interacció entre llibreters i clients i entre clients. Aquesta dinàmica es va aturar amb la Covid. Hem tengut una pèrdua de facturació al voltant del 30% aquest any, el trimestre més decisiu per als

llibreteres, el segon, es va perdre. Això ha repercutit a tot el sector del llibre, als escriptors i escriptores, les editorials, etc. Hi ha molta angoixa al sector. El món del llibre sempre ha estat precari, per sort, estam en transformació constant. Algunes editorials han aprofitat per fer el bot al digital, les llibreries han enfortit les seves botigues online, etc.

Com ha respost la clientela?

Una resposta brutal. Molta solidaritat i aposta pel petit comerç. La gent lectora es va reafirmar. Qui més i qui menys s'ha aferrat al cine, la música i la literatura durant el confinament i la pandèmia en general.

Han canviat els hàbits literaris de la gent?

Hi ha hagut de tot. Hi havia gent que venia a cercar coses més *light*, però jo també he notat un retorn als clàssics, he venut molt Tolstoi, Camus, Dostoievski, Steiner... M'ha recordat al moment que vàrem viure el 2001 quan van caure les Torres Bessones, també record que la gent va cercar llibres més profunds. La literatura és un aliment important per a l'ànima de les persones.

També ens hem trobat amb molta gent que s'ha bloquejat amb la lectura i ens ho explicaven. Ens ha esclatat a tots el futur a la cara. Hi ha hagut gent que ha seguit amb l'autor que li agradava, altres han vingut a cercar edicions noves de llibres que els van marcar quan eren joves... al final, els llibres serveixen per mirar-te a dins.

Creus que Palma és una ciutat literària?

Palma té molt de ciutat literària. El seu problema és que es mira molt el melic. És cert que hi ha molta gent fent coses interessants, petits editors independents, revistes...

La pèrdua de bars i cafès com el Moka, on es reunia el grup Tago, ha suposat també perdre punts de trobada entre els escriptors i escriptores, on es feien tertúlies improvisades.

Tothom té la seva Palma literària. La meua, com la de tants, és la de Rosselló-Pòrcel, amb L'Auca, un poema sobre la nostra ciutat amb un punt d'avantguarda. Té una vigència total, va ser premonitori de la Palma que havia de venir.

"Abans de la pandèmia les llibreries de Ciutat havien esdevingut petits centres culturals"

"La resposta de la clientela ha estat brutal: molta solidaritat i aposta pel petit comerç"

"La pèrdua de bars i cafès de Palma ha suposat també perdre punts de trobada entre els escriptors i escriptores"

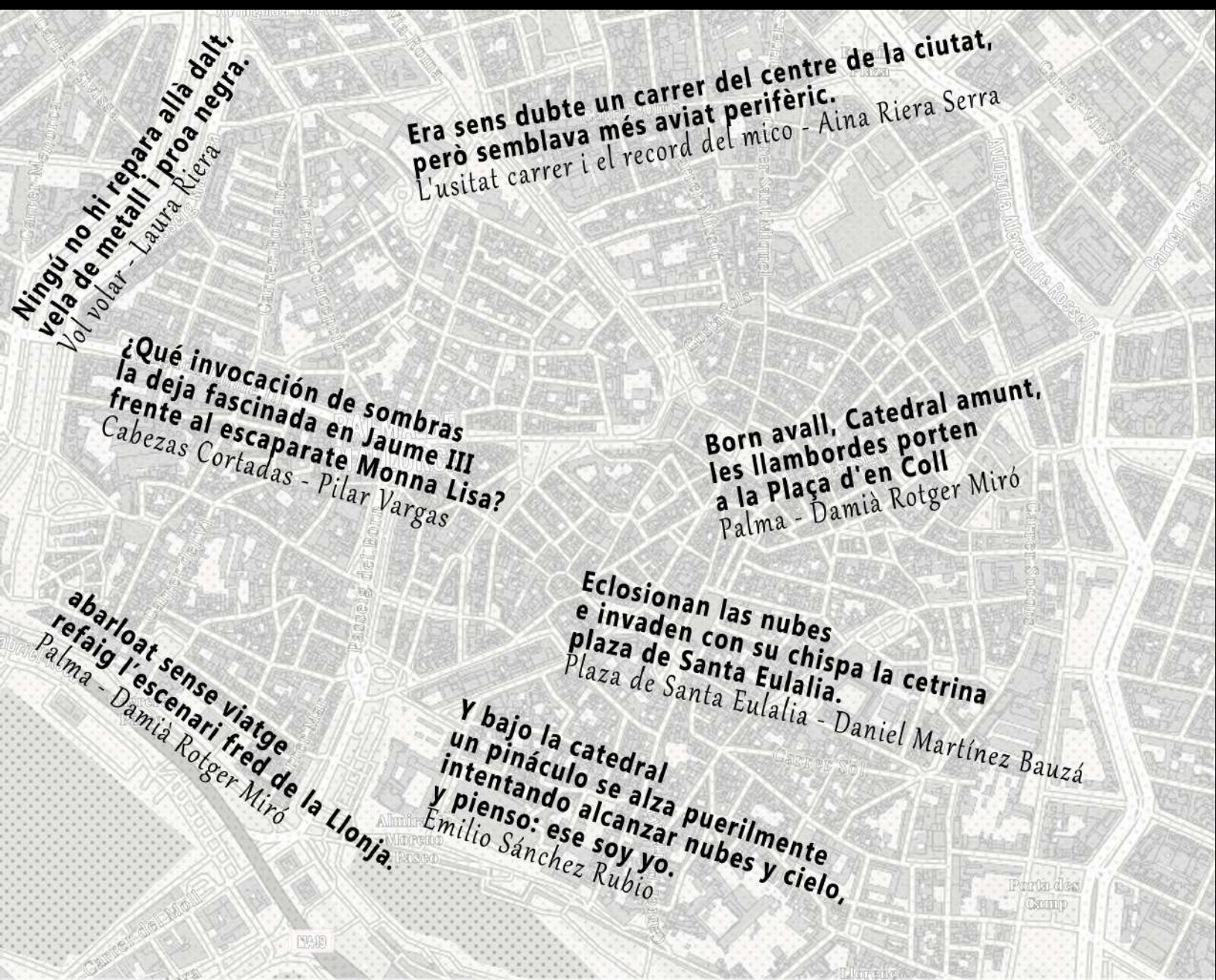
Adalt, Llibreries a la Fresca, el 23 de juliol de 2020 (foto: B. Ramon/Diario de Mallorca).
Abaix, presentació de la Setmana del Llibre en Català al pati de la Misericòrdia, el passat mes de novembre (foto: Última Hora).

Mapes de Ciutat

PALMA, CIUTAT EN LLETRES

Per aquest número de *Ciutat* vàrem convidar a poetes a enviar els seus textos sobre racons de Palma. Amb les seves paraules hem anat teixint una cartografia de la paraula de Ciutat, traçant un camí de versos que van des del Passeig Mallorca a la plaça d'en Coll, passant per la Llotja, el carrer Oms, la Seu o Santa Eulàlia.

Aquests llocs físics han inspirat mirades poètiques, íntimes i subjectives, però que poden resultar universals. Gràcies a tots i totes per compartir les vostres peces.

Escultura de Jaume Mir al Passeig Mallorca. Foto: Pep Riera.

Vol volar

Ningú no hi repara allà dalt,
 vela de metall i proa negra.
 L'esvelt gegant que buida el cel,
 cim d'un xaflà de pedra hissada.
 De pell calenta, plega el temps,
 tempta el ruixat,
 el rostre badat a l'estrella.
 I amb un cos d'agulla ardent
 que mai s'enfila,
 desvesteix déus del mestratge:
 vol volar.
 Si sentiú cruixir-ne l'os,
 l'estirament d'absència humana,
 no serà més greu que el tro,
 que el vent que es romp
 de cara al mar, d'esquena al setge.

Laura Riera

Vuelvo al lugar
 donde dejaste anidada una sonrisa,
 calcinado un corazón de algas,
 prendida a la silla una saeta de luz.
 Y bajo la catedral
 un pináculo se alza puerilmente
 intentando alcanzar nubes y cielo,
 y pienso: ese soy yo.
 Bajo la Almudaina
 unos merletes se alzan inocentes
 intentando defender a los hombres de los hombres,
 y digo: ese soy yo.
 Bajo el cielo encapotado
 un hombre encorvado, indiferente,
 sigue su camino deslavazado.
 Y lloro y grito y te espero: ese también soy yo.

Emili Sánchez Rubio

Poema inclòs a *Pájaros de Fuego*

Foto: Juan Saez.

Cabezas Cortadas

El embat sopla, viene desde el mar
a recorrer los soportales
y arrinconar a un pájaro de isla
en el hueco caliente del domingo.

Una niña con el TBO en una mano
y su padre en la otra
pasea por Ciutat.
La escoltan cuatro leonas.

Es una niña que convierte
en temblor de perros
el aullido de los lobos.
Y bombones de Can Fresquet
en naves espaciales.

¿Qué invocación de sombras
la deja fascinada en Jaume III
frente al escaparate Monna Lisa?
Imagina que es la tienda de cabezas cortadas,
la exposición macabra de un asesino:
el coleccionista de cabelleras lustrosas.

El lunes será el barrio, cuello almidonado,
falda plisada y babero.
Pero es domingo y es Ciutat,
vermut con gaseosa.
En cine Borne
hay sesión continua,
hoy se estrena Love Story.

Pilar Vargas

Foto: Daniel Martínez

Plaza de Santa Eulalia

Trenzan las campanadas su corteza
hacia un nido en milagro de infinitos.

Eclosionan las nubes
e invaden con su chispa la cetrina
plaza de Santa Eulàlia.

Breves aves traslúcidas
despliegan su extensión, caen en picado.
La zozobra metálica
da un tiempo a la paciencia y un sentido,
unifica su especie: solo un pájaro
vuela sobre nosotros ahora mismo.

De tan húmedo pico se condensa,
tan liviano y sensible como un trueno,
y machaca el mortero de la noche
con la delicadeza del amor.
Todo aquel que lo advierte
decolora su ser, impelido por el eco,
y así se purifica.
Qué grata vecindad
con el ave nocturna y salvadora
que ya reconocieron los antiguos.

No se esfume del mundo su plumaje,
no cesen las campanas de tañer,
no vuelva a oscurecernos el espino,
la piedra, la raíz del sufrimiento, su cruz,
tras tanta sangre, tanta vida sacrificada
innecesariamente, pero afín
hacia esta incomprensible sensación
tan próxima a los cielos.

Que el ave vuele libre y nos libere
mientras aún acertemos a escuchar,
terriblemente vivo y miserable,
lo que será invisible
si mezclamos destino con origen,
si aún le recordamos
su cáscara de nube putrefacta
a tan bella criatura
ajena a todo crimen.

Al fin está sonando la última campanada.
Como cualquiera ahora en esta plaza,
miro al cielo, me despido del mal.

Daniel Martínez Bauzá

Foto: Toni Munar.

Palma

És hivern i vora el port
les xarxes fremeixen el barram:
abarloat sense viatge
refaig l'escenari fred de la Llonja.

Born avall, Catedral amunt,
les llambordes porten
a la Plaça d'en Coll
i els indis, asseguts al mur,
em recorden que el desemparament
refreda la flama.

Ho retinc en calent
per traçar la nuesa, per congelar el sentit
d'una brúixola sense pols.
Escric desembre i surto amb el mapa
a contra sentit.

Tan despullat de tot que em llenço al carrer
i la ciutat es perd en mi.

Damià Rotger Miró

Foto: Jaume Rebassa.

L'usitat carrer i el record del mico Per Aina Riera Serra

Era sens dubte un carrer del centre de la ciutat, però semblava més aviat perifèric. No tenia l'aire aburguesat, refinat i de mira'm i no em toquis del Born, la plaça del Mercat o Jaume III. Des del segle XIV, se'l coneixia com a carrer dels Oms perquè aquests eren arbres comuns de les zones pròximes a les Rambles i a la Riera i també dels horts contigus. D'om, en realitat, ara ja només en quedava un, eminent, a la cruïlla amb el carrer Sant Miquel.

Un aire de decadència planava en tot el recorregut del vial i a cops, ja no sabies si allò era Palma o Palerm; i no només perquè toponímicament les dues ciutats s'assemblessin. Compartien una atmosfera de deixadesa, que també podies trobar al carrer Sindicat, però que, en el seu cas s'accentuava per mor de les terrasses d'alguns bars i les persones que s'hi asseien. Que no és per generalitzar, però sovint quedava ben palès la feinada que tenien els sindicalistes que treballaven a les seus de les seves entitats, localitzades a les travessies d'aquest carrer. A les onze del matí, ja estaven asseguts, amb les seves canes, alguns encara amb jaquetes de llana, prenent-se un cafè o un rebentat, mentre arreglaven el món, si és que encara els en quedaven idees. Polítics espontanis, funcionaris, jubilats, pallassos sense nas, entre altres, completaven el retaule esperpèntic, i a cada cantó del carrer convertit en passeig, la gent caminava més lent o més ràpid, segons els ànims, les presses o el moment.

I allò de la deixadesa també perquè en els darrers anys, havien anat apareixent botigues de productes xinesos, menuderies que ningú no sabia qui comprava, i altres establiments de comestibles poc naturals. Parlant clar, cancerígens, la majoria. Per sort, encara aguantaven estoicament alguns negocis

emblemàtics, com la botiga d'espumes i coixins, el mateix bar Can Vinagre i el seu propietari, l'incombustible Mateu Martorell, la drogueria, l'òptica Lux o la botiga de cortines Quintana. I quan passaves per la de tatuatges que feia cantonada, i que abans havia estat de joguines i es deia Babelin, no podies deixar de recordar el mico de peluix marró que durant anys tothom mirava a través de la vitrina, mentre feia cabrioles d'acròbata giravoltant entre els seus braços.

En una fotografia de Torrelló, datada de l'abril de 1983, s'aprecia perfectament com n'era de diferent aquest carrer quan hi circulaven cotxes. Més que circulaven, hauríem de dir s'hi amuntegaven, perquè mentre uns intentaven fer via i prosseguir la marxa, els altres aparcaven de qualsevol manera davant l'establiment que fos per fer les seves feines. I els vianants, pobres, miraven de sobreviure a la intoxicació del fum d'aquelles benzines.

Amb el temps, varen aparèixer més bars i restaurants, gelateries i llocs de menjar per endur-se'n, locals amb un públic objectiu clar, que és el del turista, vianant predilecte d'aquesta ciutat-postal. Les llambordes verdes i fosques ja tenien els seus anys i les parets d'alguns edificis necessitaven una pintada, però l'ambient general es mantenia diürn, efectiu, proper, amb gent que hi transitava per anar a la feina, per tornar a casa, vianants vagarejant, la majoria amb les mans fora de les butxaques. Es trobava a faltar aquell lloro que tenia per costum parlar des de la botiga de la loteria, al final, tocant a les Rambles. Quan hi passaves, a vegades senties un "Guapa!" que t'alegrava el dia. Els *piropos* de les aus no fan tanta mandra.

ELS REFUGIS ANTIAERIS A PALMA: UN PATRIMONI PER RECUPERAR

Per Tomeu Fiol*

A partir del juliol de 1936 Palma es va convertir en objectiu freqüent dels bombardeigs de l'aviació republicana. La Prefectura de la Defensa Passiva Antiaèria, creada el febrer de 1937 per intentar protegir la població civil dels riscos associats a aquests bombardeigs, va tenir clar des del primer moment que calia adoptar mesures de protecció per fer front a 3 tipus d'atacs aeris: els realitzats amb bombes explosives, incendiàries o de gasos tòxics.

Per a la protecció dels atacs realitzats amb bombes explosives, a Palma es varen construir devers 130 refugis antiaeris públics i més de 600 de particulars. Els refugis públics es trobaven normalment situats al subsòl dels carrers i places de la ciutat, i tenien els seus accessos ubicats a la via pública. Eren galeries estretes amb sostre de mitja volta, que discorrien a profunditats d'entre 6 i 10 metres, i disposaven sempre d'un mínim de dos accessos, per facilitar-ne la sortida en cas que una de les entrades fos destruïda per un bombardeig. Al seu interior hi havia normalment una petita instal·lació elèctrica, i sols ocasionalment disposaven d'excusat i de bancs laterals per seure.

Per a la protecció enfront dels atacs amb gasos tòxics, i tenint en compte que aquests gasos havien de ser més densos que l'aire per davallar i dipositar-se al nivell del

carrer, la solució immediata era situar-se a indrets elevats, a les darreres plantes dels edificis, per exemple. Tanmateix, aquesta solució estava contraindicada per als atacs amb bombes explosives i, per això, finalment es va requerir que els refugis subterranis fossin estancs, de manera que es pogués impedir l'entrada d'aire contaminat des de l'exterior. El problema es va traslladar aleshores a com aconseguir augmentar el temps de permanència a l'interior d'un refugi tancat i ple de gent. La solució, en aquest cas, va ser dotar els refugis amb conductes verticals de ventilació cap a l'exterior, que havien de ser tan alts com fos possible, per tal de poder agafar aire de les zones elevades, suposadament no contaminat. Afortunadament, l'eficàcia d'aquest sistema no es va haver d'experimentar mai en una situació real.

Els atacs amb bombes incendiàries eren en realitat els més temuts, perquè la Defensa Passiva era conscient que era molt més fàcil llançar simultàniament sobre la ciutat 500 bombes incendiàries, petites i de poc pes, que bombes explosives o de gasos. Per això, es va demanar a la població que es retirassin de les plantes superiors dels edificis els materials fàcilment combustibles, i que s'acumulàs aigua i arena per poder apagar ràpidament un eventual incendi. A més, es varen organitzar brigades de bombers, i es varen habilitar i senyalitzar boques de reg antiincendis per tota la ciutat.

Amb la col·laboració "voluntària" de gairebé tots els enginyers i arquitectes de la ciutat, la Defensa Passiva va treballar incansablement per intentar donar una resposta ràpida i eficaç a tots aquests perills. Es varen haver de superar moltes dificultats i, evidentment, el finançament econòmic va ser un dels problemes més importants. Amb tot, Mallorca va arribar a tenir un sistema de defensa passiva que va ser motiu d'orgull per als seus màxims responsables.

Tanmateix, finalitzada la Guerra Civil, els refugis varen deixar de ser necessaris i es varen haver de tapiar, per evitar que es convertissin en racons bruts i en amagatalls per cometre actes incívics. Més tard, en acabar la II Guerra Mundial, es varen eliminar per complet les entrades encara existents a les vies públiques, per mor de les molèsties que ocasionaven en la vida normal de la ciutat. L'oblit sobre l'existència d'aquells refugis i sobre l'esforç que va suposar construir-los seria sols qüestió de temps.

Els vestigis de l'obra de la Defensa Passiva a Palma

Transcorreguts més de 75 anys, es conserven encara alguns vestigis visibles de l'obra realitzada a Palma per a la protecció de la seva població civil davant dels atacs aeris. Lamentablement, la major part d'aquests vestigis són completament desconeguts i passen desapercebuts a la immensa majoria de la gent. A més, no tenen cap mena de protecció per part de les institucions, fet que fa que, a poc a poc, vagin desapareixent sense cap control. De fet, durant els darrers anys n'han desaparegut molts, alguns d'ells en obres promogudes pel mateix Ajuntament de Palma.

Un primer grup de vestigis són els antics accessos als refugis antiaeris. Tots els situats a les voravies varen ser eliminats, i ocasionalment són descoberts durant les obres d'excavació de sèquies a la via pública, i tornats a tapar. Es conserven, en canvi, alguns accessos visibles situats als murs de contenció de zones amb un fort desnivell, com les murades o la costa de la Sang. Tanmateix, el seu estat és lamentable. En alguns casos han estat aprofitats per a ubicar-hi instal·lacions elèctriques o d'aigua. En altres ocasions, romanen completament ignorats, i la seva existència és desconeguda fins i tot per les persones que hi passen cada dia per davant.

El segon grup de vestigis el conformen els tubs de ventilació dels refugis. Encara que hi havia conductes en forma de columna aïllada, la major part eren tubs adossats a les façanes dels edificis propers, normalment d'altures molt reduïdes. A hores d'ara se'n conserven encara alguns, que fins i tot semblen ben cuidats per part dels propietaris de les façanes a les quals estan adossats. Tanmateix, en els darrers anys n'han desaparegut molts d'altres, sense cap control i probablement sense ni tan sols saber què eren aquells tubs.

1. Entrada del refugi antiaeri del Mirador de la Seu. És la més ben conservada de Palma.

2. Entrada d'un refugi antiaeri al Palau de l'Almudaina, situada a davall la Torre dels Caps.

3. Entrada del refugi antiaeri del Passeig Sagrera.

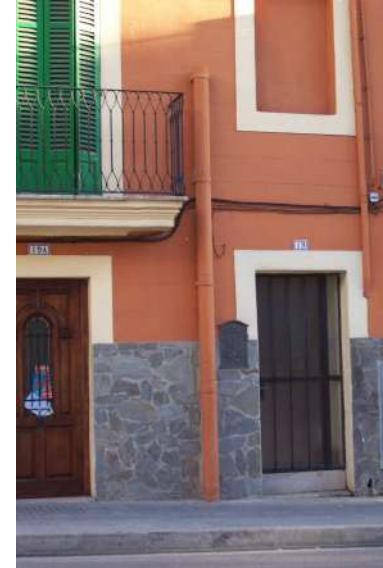
4. Entrada del refugi antiaeri de la Plaça de l'Hospital, situada al carrer Jard Botnic.

5. Tubs de ventilació al carrer Fàbrica, ja desaparegut. Tenia una alçada de devers 10 metres.

6. Tubs de ventilació al carrer Fàbrica, encara conservat.

7. Tub de ventilació d'un refugi al carrer del Marquès de la Sènia, molt ben conservat.

8. Tub de ventilació al carrer de Bartomeu Torres, molt ben conservat.

9 i 10. Tubs de ventilació en forma de columna aïllada del refugi de la plaça rodona (Plaça de ses Columnes). N'hi havia en total 4, i tots ells varen ser eliminats durant les obres del Pla Mirall.

El tercer grup és el de les senyalitzacions de les boques de reg antiincendis. Eren unes curioses marques en forma de diana, pintades directament a les façanes, a l'altura de la vista, amb una fletxa inferior que indicava la direcció on es trobava la tapa de la boca de reg. Eren unes marques molt visibles, de color vermell i blanc, que permetien localitzar

ràpidament la ubicació de les boques antiincendis. Novament, se'n conserven encara algunes, amb els seus colors ja molt esvaïts, a distintes façanes de la ciutat, mentre que moltes altres han desaparegut en els darrers anys amb una simple pintada de la façana.

11. Marca de boca de reg antiincendis al carrer de la Posada de Lluç, recentment desapareguda. Era una de les més ben conservades.

12. Marca de boca de reg antiincendis. Observau que la fletxa apunta a una boca de reg encara existent al paviment del carrer.

13. Marca de boca de reg antiincendis a la plaça de Santa Eulàlia, a la façana de l'antiga casa de Socors, avui entrada a oficines municipals. Encara conservada.

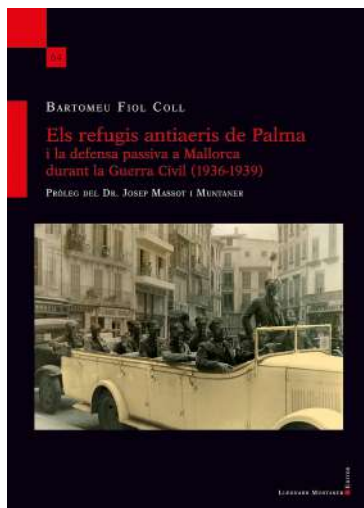
Tanmateix, el grup de vestigis més important és el que no es veu: els refugis. La majoria d'ells encara existeixen, invisibles i inaccessibles, sota els carrers i places que trepitjam cada dia, i estan sorprenentment ben conservats. Bé valdria la pena que es poguessin visitar i que qualsevol persona interessada pogués experimentar les sensacions que varen viure els nostres pares i padrins al seu interior.

Com a conclusió, una reivindicació

Palma conserva encara un considerable nombre de vestigis de les mesures que es varen adoptar per protegir la seva població dels bombardeigs durant la Guerra Civil. La major part són vestigis completament desconeguts i que no tenen cap mena de protecció, situació que permet la seva progressiva desaparició sense cap control.

És ben hora de posar en valor aquest patrimoni, i de preservar-ho i donar-ho a conèixer, abans que no desaparegui per complet. Moltes altres ciutats ja ho han fet, i mostren els seus refugis antiaeris al públic amb finalitats educatives, culturals o, fins i tot, turístiques. A Palma, segueix pendent.

*Tomeu Fiol Coll és autor del llibre *Els refugis antiaeris de Palma i la defensa passiva a Mallorca durant la Guerra Civil (1936-1939)*, coeditat per Lleonard Muntaner Editor i per l'Ajuntament de Palma.

14. Escala del refugi del carrer de la Confraria de Sant Miquel, amb arrambador a la dreta en el sentit de baixada.

15. Escala del refugi del carrer dels Frares, amb arrambador a la dreta en el sentit de baixada.

16. Galeria del refugi antiaeri del carrer Palau Reial.

17. Restes de la instal·lació elèctrica del refugi dels carrers d'en Mora i de Can Espanya.

NOTÍCIES DE CIUTAT

Vecinos de Pes del Formatge rechazan la peatonalización de esta calle del centro

Diario de Mallorca, 03/03/2021.- Alegan que es el primer paso "para facilitar automáticamente la instalación de más terrazas de bares y restaurantes" en una vía que, en la práctica, ya es peatonal.

Un jutjat anul·la el tancament dels bars de la Llotja de Palma a les 23 hores

IB3 Notícies, 05/03/2021.- Restauració CAEB diu que aquesta decisió suposarà "importants indemnitzacions a favor dels establiments afectats"

Los vecinos exigen que las terrazas de sa Llonjacierren a las 23.00 horas

Diario de Mallorca, 12/02/21.- Califican de «chapuza» el decreto y recuerdan que ya avisaron de que no era el procedimiento.

Les obres perquè el carrer de Nuredduna de Palma sigui per a vianants començaran al setembre

Ara Balears, 10/03/2021.- L'actuació obligarà a desviar les línies 4, 5 i 16 de l'EMT, que hauran d'incrementar la freqüència per compensar que el recorregut sigui més llarg

Marxants d'art que impulsen la gentrificació

Ara Balears, 12/03/2021.- Un nou concepte de galeries d'art irromp a la plaça de Chopin de Palma, seguint l'estela dels locals de Gerhardt Braun al carrer de Sant Feliu

El mercado payés de Mercapalma reclama ayuda al ayuntamiento de Palma ante el peligro de desaparecer

Diario de Mallorca, 15/03/2021.- También pide la implicación de la dirección general de Soberanía Alimentaria del Govern

Polèmica pel canvi de noms de carrers de Palma amb origen franquista

IB3 Notícies, 23/03/2021.- El PP ho qualifica de "gran error" i considera que això reflecteix "que s'està avantposant la ideologia d'uns pocs davant la voluntat de la majoria"

Cort invita al ministro Ábalos a conocer la «cruda realidad» de la vivienda en Palma

Última Hora, 23/03/2021.- La regidora de Modelo de Ciudad, Neus Truyol, realizó públicamente este martes una invitación al ministro de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana, José Luis Ábalos, que el próximo viernes estará en Palma, a visitar la Oficina Antidesahucios «para que pueda conocer cuál es la cruda realidad de la mayoría de vecinos y vecinas que viven en Palma y que tienen dificultades económicas para acceder a una vivienda».

Cort «revitaliza» el Patronat de l'Habitatge para afrontar la «brutal» demanda de vivienda

Diario de Mallorca, 04/04/2021.- Desde principios del presente siglo el parque de vivienda pública municipal de alquiler para colectivos vulnerables apenas ha experimentado variaciones, situación que ahora se quiere revertir

futur de Palma

ENTITATS TREBALLANT
PEL MODEL DE CIUTAT

El Fòrum de la Societat Civil es reuneix amb el conseller de Fons Europeus

Des del Fòrum de la Societat Civil han reiterat en nombroses ocasions la necessitat que l'adjudicació dels recursos extraordinaris de la Unió Europea en resposta a la crisi generada per la Covid-19, vagi encaminada a la transició de model econòmic, social i ecològic a les illes Balears.

PALMA XXI col·labora en la III Jornada d'Estratègia de Paisatge: Parc Agrari

L'àrea de Model de Ciutat de l'Ajuntament de Palma, la Universitat de les Illes Balears i Palma XXI han presentat els detalls de les III Jornades d'Estratègia de Paisatge: Parc Agrari, amb un programa molt complet que inclou una visita de camp i tres conferències en torn al projecte del Parc Agrari.

III Jornada
Estratègia de paisatge
Parc agrari

15 abril - 16:30 hores
Ponència Itinerant a l'Horta de Dalt de Palma
Punt de trobada: entrecrua de metro de la L10
Gabriel Alomar Garau,
Director del Museu en Paisatge (Restauració LUR)
Maria Lluïsa Dubon Petrus,
Presidenta Palma XXI

16 abril - 16:30 hores
"De l'Horta a la Plaça.
El cas de l'Horta de València"
Nacho Díez Torrijos,
CERCE Territori, Paisatge i Arquitectura

23 abril - 16:30 hores
"Les vores del Parc Agrari
a l'Àrea Metropolitana de Barcelona"
Annalisa Giocoli,
Pla Director Urbanístic Àrea Metropolitana Barcelona

6 maig - 16:30 hores
"Els paisatges comestibles.
El cas de Madrid"
Marian Simón Rojo,
Universitat Politècnica de Madrid, Plataforma Madrid Agroecològica

Totes les conferències seran en línia
inscrivint-se a través del correu:
regmodells@ajuntamentpalma.cat
Més informació a palma.cat

ARCA demana una protecció elevada del Parc de la Mar

L'entitat ha comptat amb l'ajuda d'un dels autors del projecte, l'arquitecte Pere Nicolau per a poder presentar una proposta completa de fitxa de catàleg per a ser inclosa al catàleg municipal d'elements protegits.

ARCA

C Cercle
d'Economia
de Mallorca

PALMA XXI

**FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS
DE VEÏNS DE PALMA**

JAMM
JOVES ARQUITECTES DE MALLORCA

**Xarxa
per a la
inclusió
social** **EAN**
ILLES BALEARS

COPIB
Col·legi Oficial de Psicologia
de les Illes Balears

**Fundació
CA**

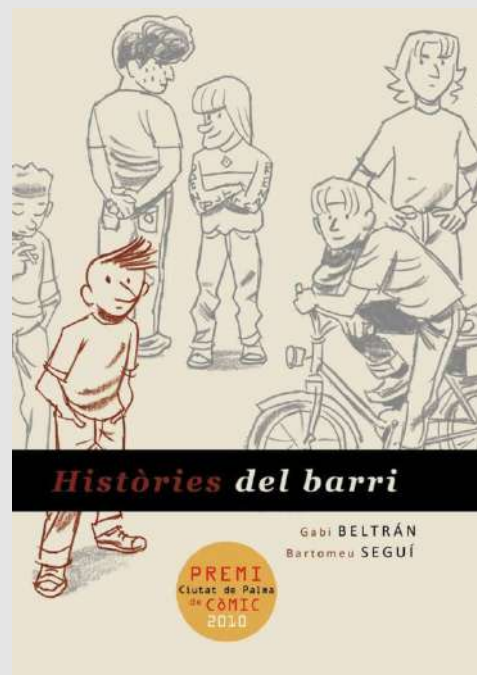
**Fundacions
Darder
Mascaró**

**COL·LEGI OFICIAL
D'ARQUITECTES
ILLES BALEARS**

RESSENYA

Històries del barri

de Gabi Beltrán i Bartomeu Seguí

Sovint les obres literàries sorgeixen fruit de les pròpies vivències, experiències personals que agafen la forma de relat, de vers, potser mesclant ficció i realitat, o contant realitats que semblen ficcions. Viure per escriure. Tot i que de vegades no basta amb viure, sinó que és necessari sobreviure.

Els Premis Ciutat de Palma inauguraren la categoria de còmic l'any 2010 precisament amb aquesta novel·la gràfica. A "Històries del barri" Gabi Beltrán (Palma, 1966) fa un recorregut per les seves memòries d'adolescència, amb vinyetes il·lustrades per Bartomeu Seguí (Palma, 1962). Com apunta Óscar Palmer al pròleg del llibre, l'important en aquest cas no és que Gabi Beltrán nasqués per escriure les seves vivències, sinó que sobrevisqué per explicar-les. El barri no ho va fer.

Quan es va publicar aquest còmic feia només un parell d'anys que s'havia completat el PERI de Sa Gerreria, actuació envoltada de polèmica entre altres coses per l'esbucament d'1,2 hectàrees de les 8 que va abastar el Pla Especial. Una part del barri que no va sobreviure, però que encara podem recordar al treball de

fotografia documental "Adéu barrio chino, adéu" de Xisco Bonnín. El Pla també va incloure la construcció d'habitatges de protecció oficial i equipaments municipals, així com la construcció d'un centre de dia o d'un casal de barri. El canvi de segle i les dinàmiques globals varen ser més fortes, i canviaren per complet el barri (i Ciutat): el procés de gentrificació, la turistització, l'especulació immobiliària... "Històries del barri" ens mostra una història, una ciutat i uns habitants que ja no existeixen, d'aquí també el seu valor per a la memòria.

Aquest relat és una reivindicació dels barris des dels barris. En paraules de Palmer, els carrers i les situacions que es descriuen exerceixen sovint una "poderosa atracció" sobre artistes i bohemis, que en el fons actuen com a espectadors d'un món que tenen la seguretat d'abandonar "si les coses es posen veritablement lletges". No ho poden fer així els protagonistes del llibre, com en Benjamí, que "vivía el seu propi malson que duraria al llarg dels següents quinze anys, fins a la nit que el trobaren mort d'una sobredosi als lavabos del pàrquing de la plaça d'en Coll". Sobreviure.

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

PALMA XXI